

en tota mena de textos de sempre i pertot (a. 1499, 'repartiment' eiv., Macabich, *Feudalismo*, 54).

Avui, límits tots, i divisions territorials i orogràfiques, en ross., les Illes i quasi tot el Princ. (cf. BOGA occid. pirinenc), almenys fins al CpTarr.: «això ja s'atansa a la *partió*» Figuerola, 1964; i el límit del llgd. (*la partiu* 'la ratlla del terme' Forques; *la partiu* de Mossot amb Molig; «a Montcoronat hi ha la *partiu* amb Oleta i Jújols» Noedes, 1960; en el P. Val. se sent el *molló*, la *mollonera*, la *trenca* etc. *Partioner* 'que marca la *partió*': «hont ab la isarda Líbia l'Espanya termenara, / *partioner* un rengle s'alsava, de turons / --- de què hi ha els caps encara, / de Gibraltar y Ceuta en los altíssims monts», *Atl.* de 1867 (IV, 5b); *serra partionera*, molt usual; *partioner* intr. 'afrontar' intr. St. Aniol de Finestres 1969; tr. «el sot de F. *partioneja* Vilanova i Sant Sadurní», Vilanova de Sau (1936); no conec *partionar* (*AlcM*). *Parta*. *Partialitat*; *partamenter*. *Partiquina*, -*iquí*, barbarisme castellà, de l'it. *particina*.

En fr. ant. i oc. ant., PARTITIONEM (> cat. *partió*) sofrí síncope antiga canviant-se en *parçon* f. («partie», *tenir a parçon* «posséder en commun», *PDPF*), que també degué existir en cat. preliterari: fins avui encara *parsó* m., a la Vall Ferrera, «compartiment que es fa dins un corral per separar els mamellons o les ovelles que crien» (Àreu, *persó* Tor, 1932-3), *parsú* id. o 'calàs de les trumfes' a l'Arieja (Fahholz, *W. u. W. Ariege*, 21, 63).¹

D'aquí el derivat *parsonier* occità i francès, que en català es mantingué ben viu en tota l'Edat Mitjana per a 'participant', 'coautor, còmplice': «seràs *parsoner* en l'agradable plaer de Jhesu Christ», Lluill (*Do. Pu.*, Gili, p. 126; també *Blanq.* II, 154.10); «si alguns són *parçoners* d'algun crim públic que per ells ensems sia feyt: la un contra l'altre, ne per ell, no pot ne deu fer testimoni», *CostTort.* (Ol., 177); *VidesR.*, 13r2 B, i altres en el gloss.; «fos compay<n>ona e *personera* de la pena», Reixac (*Questa*, 75.27, 158.8, = *parçonière* de l'original fr.). Freqüent sobretot en el *Consolat*: «lo un mariner pot fer testimoni al altre, pus sien exits del viatge, ab que no sia *personer* del contrast, en que serà tret en testimoni, ne n'esper dan ne pena»; 'copropietari d'un vaixell': «com lo senyor de la nau --- començarà de fer la nau e --- ell deu dir --- als *personers* de quantes parts la farà --- aquella part que li prometrà de fer lo *personer*, aquella li deu attendre» (§ 179, §§ 2, 3 i passim per tota l'obra, *Pard.*, 203, 50 etc.); «les peixcadores / --- / ab tal abús / als *parçonès* / e *traginès*, / als de la quinta / --- set preus demanen», JRoiç (*Spill*, 7467); «per rahó de bandositat cové comportar e sostenir mals hòmens: e qui nodreix e sosté mals hòmens és *personer* de llurs pecats», *Doctrina Moral* d'En Pacs (S. xv). No és mort pertot: a StPolM diuen encara *parsumès* als pagesos que van a parts amb un propietari (1981).

Parcial (*DT*o. 1647], pres del ll. *partialis* id.; *parcialitat* [1647, *AlcM*; però ja en el S. xv: «la *parcialitat* en los bandos, ço és Centelles o Solers: factio, -onis», JnEsteve (1472, *LiEleg.*, 1-5-e)]; *parcialitari*;

imparcial [Belv.]; *imparcialitat* [id.].

Apartar [Lluill]: «*Apartaren-se* l'amic e amor, e tienien solaç de l'Amat» (*Amic e Amat*, *NCL.*, 44.10); *cambra apartada Blanq.* (*NCL.* II, 29.4); «aquest rey Martí, trobant-se vell e sens fills --- *apartat* per ell un seu nèt apellat don Frederic, per quant --- era bastart --- el dit comte de Urgell --- féu --- governador general», *Fi del C. d'Urg.* (*NCL.*, p. 102); «car lo cors beneit en què la substància / del pa conexam ésser convertida / --- d'on lo generar / de tal sacrament se veu *apartar*, / i-l saber humà sens la fe en remou», Fc. Prats, a. 1487 (*JMBover*, *BiEscrBal.* II, 157.27.9); «féu *apartar* a tots la temor», JoMartorell (*Ag.* II, 244); veg. la cita de JRoiç (*Spill*, 1114), s. v. *padastre* (*PAR*); «escalfar-se massa --- / *apartar-se* un poc del foc: ab igne parum declinare; anar-se'n del foc ---», OPou (*ThPu.*, 222). «La iglesia ve a ser dins y fora del lloc, pues que és *apartada* después de una gran plaça», Maldà (*Excurs.*, p. 113). En particular, en combinacions com «jo *aparto z mósques*», Vall Ferrera (Àreu, 1933).

Apartador, subst. m., 'petit eixamplament en una carretera estreta, perquè puguin passar dos vehicles que van en sentit oposat' (*apartaórs* arran del Xúquer a Antella, com el del *penyot* que encara usen els qui es tiren d'allí estant a nedar al riu, 1962). *Apartament* «DE LA CAMBRA: *apartament* dels hòmens: androm», OPou (*ThPu.*, 234); «DEL *apartament* de les dones --- la cambra ---» [ibid.]; «tots pujam alt al *apartament* de la reyna», JoMart. I, 136; *apartamenter*; *apartable*; *apartadis*, -*dissa*. *Apart*.

Compartir [Lacav.]; «--- la nau veneciana / --- se bada y roda al fons --- / mentres romp la de Gènova un diluvi / d'escumes, foc y flama en remolí; / càrrega y naus les ones engoliren, / y ab elles los taurons s'ho *compartiren*: / de mil guerrers sols lo més noy roman / ---», *Atl.*, introd., 9b; «entre ell y Sant Martí les *comparteixen*», *Can.* I, 12d; «passeu de llarg —deien enfurismats—. Prou poc gra que tenim per a *compartir-lo* amb una forastera», AntCayrol (Cerdà, *Cont. Cerd.*, 50), que també li dona el sentit, no sé si ben propi de 'assignar, destinar': «serà —va pensar la tercera Maia— que he arribat a l'estada que m'era *compartida*» (id., 50). *Compartiment*; «lo c.: symmetria», OPou (*ThPu.*, 11). *Compart*; *compartible*, *compartició*, *compartidor*. *Descompartir*; bellament Mrn. Aguiló: «¿Te sap greu l'ardent fal·lera / que per nostra llengua tinc? / --- / que de ta boca aprengui? / Dues amors que en fan una / no les cal *descompartir* / ---», MrnAguiló (*Antol. Po.*, 1975, a. 1858, 62). Més sovint aplicat a dos que s'abraonen.

Contrapart, els de la ~ 'els contraris (els liberals)', en un text d'AMAlcover que reporta una conversa amb una vella ripollesa (*BDLC* III, 353).

Departir [1244]: «si --- negú dan fos feyt de la una part o de l'altra --- sia emanat --- a coneguda d'En R. de J. e d'En B. de L., depús que aclò aurien conegut e *departid*», treves entre la Seu d'Urgell i Foix (PPujol, *DocVgUrg.*, 9.28); Lluill (*departissen*, *Blanq.*, *NCL.* II, 221.13); «s'is *dapartèx* de la regina e ve en